

DOC. DR HAB. HANNA WIĘCKOWSKA
(2.04.1927 – 6.07.2013)

Hanna Więckowska podczas uroczystości wręczenia
poświęconego Jej jubileuszowemu tomu „Archeologii Polski”.
Czerwiec 2012 r., Sala Lustrzana IAE PAN w Warszawie.

Fot. Zbigniew Kubiawski

Z wielkim żalem żegnamy doc. dr hab. Hannę Więckowską, zmarłą nagle, we śnie, w swoim mieszkaniu, dnia 6 lipca 2013 r. Hanna, z domu Tycholis, urodziła się w Niekłaniu, w woj. kieleckim, 2 kwietnia 1927 r. Jej rodzina przeprowadziła się do Krosna, w woj. rzeszowskim, gdzie ukończyła szkoły. Późniejsze, dojrzałe życie spędziła w Warszawie, studiując archeologię w latach 1949–1953 w Katedrze Archeologii Polski, na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego, kierowanej przez prof. dr. hab. Włodzimierza Antoniewicza. W trudnym okresie po II wojnie światowej, aby utrzymać się w czasie studiów, pracowała w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie i w Zakładzie Prehistorii Czwartorzędu Muzeum Ziemi PAN (1950–1953), a po ich ukończeniu w Instytucie Historii Kultury Materialnej (dziś Instytut Archeologii i Etnologii) Polskiej Akademii Nauk, z którym była związana przez całe życie zawodowe, w latach 1953–1991, prowadząc intensywne prace terenowe i publikując bez zwłoki wyniki badań oraz opracowania syntetyczne. W tym instytucie zdobywała systematycznie kolejne stopnie naukowe.

Jej pogrzeb w dniu 13 lipca 2013 r. zgromadził na Cmentarzu Północnym w Warszawie rodzinę oraz liczne osoby, z którymi zetknęła się na różnych etapach swego długiego życia. Wśród nich byli zaprzyjaźnieni – i wielce pomocni w ostatnich latach – sąsiedzi z domu na Powiślu, który

zasiedlili jako młodzi naukowcy prawie 50 lat temu. Środowisko archeologiczne to przyjaciele i koledzy ze studiów, z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN oraz archeologowie z innych instytucji. Zmarłą pożegnał dyrektor Tomasz Herbich w imieniu dyrekcji i kolegów z Instytutu, a jej przyjaciel i współpracownik prof. dr hab. Romuald Schild skrótowo przedstawił wybitne dokonania tej badaczki, zwłaszcza archeologii epoki kamienia w Europie i Afryce, autorki i inicjatorki wielu fundamentalnych projektów badawczych i opracowań naukowych.

To krótkie wspomnienie osobiste stanowi uzupełnienie pełnej prezentacji Jej sylwetki naukowej, bibliografii prac oraz refleksji Hanny na temat naszej dyscypliny z okresu obejmującego ponad pół wieku, zaprezentowanych w 2011 r. w 56. tomie „Archeologii Polski”. Tom ten został dedykowany w rocznicę pięćdziesięciopięcioletnia pracy naukowej tej uznanej badaczki epoki kamienia, autorce kilkadziesiątu kluczowych dla polskiego mezolitu opracowań źródłowych i syntetycznych, nauczycielce studentów archeologii i geologii, w uznaniu Jej wybitnego wkładu w badania epoki kamienia, do której poznania wniosła wiele nowych ustaleń w skali polskiej i światowej.

Hanna Więckowska pozostawiła po sobie pamięć jako kobieta pełna uroku, elegancka, mądra, dzielna, serdeczna i nader skromna. Wspominać Ją będą, oprócz bliskich, przyjaciele i koledzy z Polski, archeologowie z innych krajów, których gościła w Warszawie, czytelnicy jej fundamentalnych prac naukowych oraz dwa pokolenia Beduinów z okolic Esny, w Egipcie, rekrutowanych jako pracownicy ekspedycji, w których brała udział jedenastokrotnie, w latach 1967–1984. Właśnie prace w Afryce (w Sudanie, Etiopii oraz Egipcie) uznawała za przygodę swojego życia, będąc zafascynowana ich wynikami, kontaktami z wieloma odmiennymi ludźmi oraz pięknem tych egzotycznych krain. Podczas wycieczek terenowych poszukiwała oryginalnych, rękodzielniczych wytworów miejscowych rzemieślników. Wieloma z nich, m.in. bronią, instrumentami muzycznymi, plastyką figuralną i biżuterią oraz pamiątkami z równie egzotycznych podróży Jej męża, dr. Kazimierza Więckowskiego – geografa, również pracującego w PAN, któremu niekiedy towarzyszyła w wyprawach, był wypełniony ich ciepły i gościnny dom.

Będzie nam brakowało Hanny Więckowskiej, rzetelnej i dociekliwej badaczki epoki kamienia w Polsce i w Afryce północnej oraz prawego i życzliwego bliźnim Człowieka.

Zofia Sulgostowska